

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

ZYRA E RREGULATORIT PËR ENERGI
REGULATORNI URED ZA ENERGIJU
ENERGY REGULATORY OFFICE

REGULATORNI IZVEŠTAJ

**Utvrđivanje maksimalno dozvoljenih prihoda za gradsku toplanu Đakovica AD
Grejna sezona 2022/2023**

Priština, decembar 2022.

SADRŽAJ

1	3		3
2	4		4
3	6		6
3.1	7		7
3.2	13	regulisane baze sredstava (RAB)	13
3.2.1	Utvrđivanje postojećih sredstava	13	3.2.2 Utvrđivanje novih dozvoljenih ulaganja
16	3.2.3 Utvrđivanje obrtnih sredstava		16
163.3		18	3.2.4 Otuđenja
18			utvrđivanje godišnje amortizacije za sezonu 2021/2022
3.4	13	dozvoljenog prinosa na RAB (dozvoljeni profit)	20
3.5	13	cene gubitaka na mreži	23
3.6	23		23
3.7	23		23
4	24		24

Prikazi

Prikaz 1: Šema obračuna dozvoljenog prihoda

Prikaz 2: Šematski prikaz operativnih troškova predložen od strane GT Đakovica i dozvoljen od strane RUE za grejnu sezonu 2021/2022

TABELE

Tabela 1: Troškovi predstavljeni od strane GT Đakovica AD, i oni koje je dozvolio RUE (u €)

Tabela 2: Obračun učešća pojedinih kategorija sredstava.....14

Tabela 3: Raspodela sredstava na sredstva koja pripadaju toplotnoj energiji i električnoj energiji.....15

Tabela 4: Sredstva u okviru SECO projekta16

Tabela 5: RAB i njegove komponente - GT ĐAKOVICA grejna sezona 2022/2023

Tabela 6 : RABf i njegove komponente - GT ĐAKOVICA grejna sezona 2022/2023

Tabela 7: Detalji kategorizacije sredstava za odražavanje stope amortizacije.....19

Tabela 8 : Sažetak kategorizacije sredstava (RAB) sa odgovarajućim stopama amortizacije 19

Tabela 9 : Dozvoljeni prinos (dozvoljeni profit) u RABf za grejnu sezonu 2022/2023

Tabela 10 : Dozvoljeni prihodi za grejnu sezonu GT ĐAKOVICA 2022/2023

Tabela 11 : Sažetak bilansa toplotne energije 4

1 Uvod

U skladu sa primarnim zakonodavstvom - članovi 47. i 48. Zakona o energetskom regulatoru, Regulatorni ured za energiju (RUE) je odgovoran za utvrđivanje tarifne metodologije i odobravanje tarifa u regulisanom energetskom sektoru; ovde postoji skup širokih principa, kao što su principi nediskriminacije i razumnosti, prema kojima bi energetske kompanije mogle nadoknaditi sve razumne troškove uključujući razuman povrat na svoja ulaganja. Takođe, članovi 18. i 19. Zakona o toplotnoj energiji utvrđuju da snabdevač koji ima obavezu javne usluge vrši snabdevanje toplotnom energijom po regulisanim cenama.

Pošto je sektor toplotne energije u transportu i distribuciji toplotne energije klasifikovan kao prirodni monopol, a iz razloga što ni u proizvodnji ni u snabdevanju još uvek nema konkurencije, onda tarife za centralno grejanje koje sadrže sve gore navedene komponente predmet su utvrđivanja - odobrenja od strane RUE.

RUE je u okviru svojih zakonskih ovlaštenja i obaveza doneo Pravilnik o utvrđivanju cena toplotne energije. Pravilnikom su definisani postupci za podnošenje, razmatranje zahteva za tarife i odobravanje tarifa, kao i Metodologija za obračun dozvoljenih prihoda i tarifa.

Za utvrđivanje dozvoljenih prihoda za grejnu sezonu 2022/2023. uzete su u obzir:

- Informacije date od GT Đakovica u njihovoj tarifnoj prijavi za grejnu sezonu 2022/2023;
- Ostale informacije od GT Đakovica u okviru regulatornih izveštaja za prošlu sezonu; S tim u vezi, treba napomenuti da su istorijski podaci za GT Đakovica nepotpuni zbog promene tehnologije proizvodnje toplotne energije – tačnije, nova toplana sa biomasom počela je sa redovnim radom 2021. godine.

Napredak procesa revizije tarifa:

- **6. juna 2022.** - RUE izdao dokument obaveštenja o početku razmatranja tarifa za GT Đakovice za sezonu 2022/2023; nakon toga je usledio zahtev RUE za podacima i informacijama poslat 10. juna 2022. godine, gde su detaljno opisani podaci i informacije koje GT Đakovica mora da dostavi na preispitivanje tarifa, kao i plan i raspored;
- **23. avgusta 2022.** - GT Đakovica je putem e-maila predala preliminarnu tarifnu prijavu za sezonu 2022/2023 sa nekim podacima i informacijama potrebnim za preispitivanje tarifa - poslata je 'preliminarna' prijava u svrhu preliminarne provere od strane RUE, s obzirom da je to bio prvi pregled tarifa nakon dužeg perioda;
- **23. septembra 2022.** – Nakon analize i procene podataka i informacija koje je dostavila GT Đakovica, RUE je posao pismene komentare, navodeći zahteve za ispravku, poboljšanje i kompletiranje početne prijave;
- **17. oktobra 2022.** – GT Đakovica je ponovo podnela prijavu sa nekim ispravkama, poboljšanjima i dopunama traženim u komentarima RUE, kao i odgovorima na komentare RUE.

2 Principi i formulacija tarifne metodologije

Za utvrđivanje dozvoljenih prihoda i tarifa toplotne energije za sezonu 2022/2023. godine primijenjena je Metodologija definisana Pravilnikom za utvrđivanje cijena toplotne energije .

princip

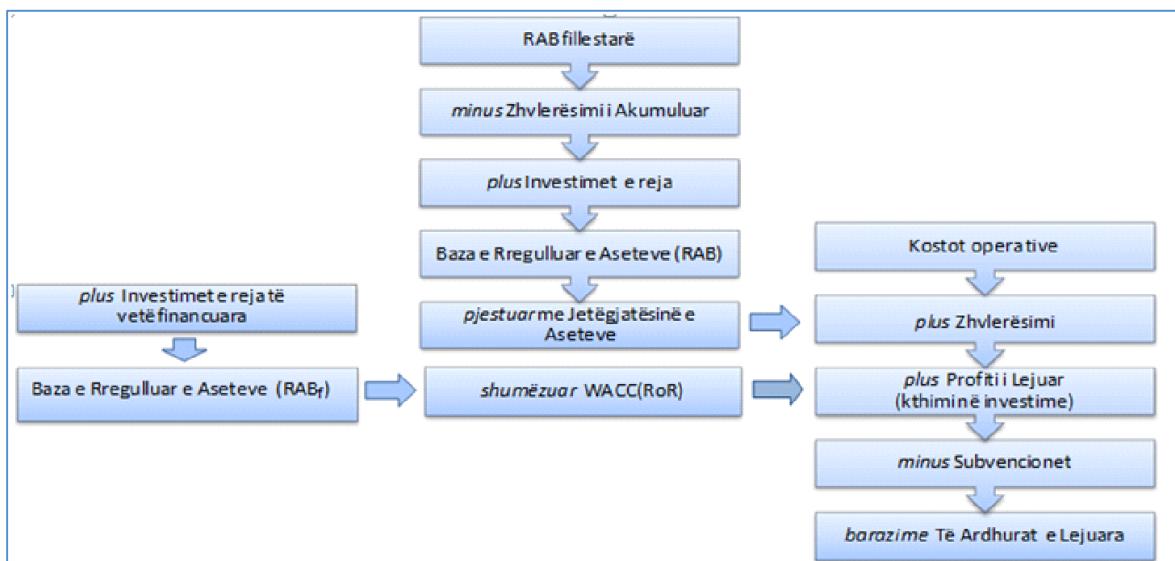
Osnovni princip ove metodologije je da tarife za preduzeća koja pružaju javne usluge treba da pokriju sve razumne troškove – operativne i kapitalne, tako da s jedne strane potrošači ne bi morali da plaćaju više od troškova nastalih za pružanje usluga, dok s druge strane preduzeće javnih usluga mora da pokrije sve opravdane troškove plus razumno stopu povrata na kapitalna ulaganja. Konačna cena usluge obično se utvrđuje tako da uključuje sve operativne troškove preduzeća koja pružaju javne usluge, odnosno pokrivanje troškova proizvodnje, distribucije i snabdevanja (rad i održavanje, gorivo, plate, troškovi gubitaka na mreži, zajednički i administrativni troškovi, itd) plus razuman povraćaj investicija koje su posvećene pružanju javnih usluga.

S obzirom da u nekim slučajevima ovakva regulativa ne podstiče preduzeća na podizanje operativne efikasnosti i stimulisanje uštede, naprotiv, može da podstakne prekomerno ulaganje u sredstva, a takođe, uzimajući u obzir obavezu Regulatora da zaštitи потроšače, potrebno je da preduzeća ne samo da dokazuju deklarisane "razumne troškove", već pokazuju i povećanje operativne efikasnosti i troškova. Takve mere stvaraju osnov za koordinaciju na početku revizije tarifa, u kojoj Regulator nagrađuje ili kažnjava preduzeće za povećanje ili smanjenje efikasnosti i kontrole troškova.

Formulacija

U cilju obračuna dozvoljenih prihoda i konačnog obračuna tarifa, u Pravilu o utvrđivanju cene toplotne energije (prilozi 1, 2, 3 i 6) detaljno je data formulacija Tarifne metodologije. Međutim, iz razloga konzistentnosti, formulacija će biti ukratko predstavljena i u ovom izveštaju.

Šematski, Tarifna metodologija se može prikazati na sledeći način. Troškovi koje kompanija mora pokriti sastoje se od operativnih troškova, amortizacije koja predstavlja mogućnost da kompanija zameni svoja sredstva, troškova mrežnih gubitaka i povrata na regulisanu bazu sredstava (RAB), koja zapravo predstavlja dobit za preduzeće.

Slika 1 : Šema obračuna dozvoljenih prihoda

Osnovne formule regulisanja:

Dozvoljeni prihodi se izračunavaju prema formuli:

$$\mathbf{MAR = OPM + DEP + RTN + LOS + ADJ}$$

gde je:

- MAR** Maksimalni dozvoljeni prihodi;
OPM Dozvoljeni troškovi poslovanja i održavanja;
DEP Dozvoljena godišnja amortizacija;
RTN Dozvoljeni povrat sredstava;
LOS Trošak gubitaka u mreži;
ADJ Usklađivanje prihoda.

Dozvoljeni prihod predstavlja godišnji trošak kompanije, koji uključuje: i) operativne troškove koji su „razumni“; ii) godišnju amortizaciju; iii) troškove gubitaka u mreži; i iv) dozvoljeni prinos na regulisani bazu sredstava (RAB).

Operativni troškovi se sastoje od fiksnog i varijabilnog dela, formulisanih na sledeći način:

$$\mathbf{OC = OC_F + OC_V}$$

Operativni troškovi predstavljaju ukupne razumne troškove predviđene za jednu godinu, koji uključuju: i) troškove goriva, troškove kupovine toplotne energije i ostale troškove kao što su električna energija, hemikalije za tretman vode, rezervni delovi; ii) ostale operativne troškove sistema, popravke i održavanje; i iii) troškove osoblja i režijske troškove. Dozvoljeni operativni troškovi ne uključuju: i) subvencije; ii) troškove odbijene od strane poreskih organa i troškove izdvajanja rezervi ili njihove raspodele; i iii) plaćanja zakupnine za sredstva koja nisu evidentirana u računovodstvu, finansijske troškove ili druge neopravdane troškove.

Regulisana baza sredstava izračunava se prema formuli:

$$\mathbf{RAB_n^{ex.} = RAB_n^{nit.} + INV_n + WC_n - DEP_{n-1} - DIS_{n-1}}$$

Regulisana baza sredstava (RAB) predstavlja sredstva kompanije koja su namenjena za upotrebu i korisna za pružanje javnih usluga, što uključuje: i) početnu regulisani bazu sredstava ($RAB_n^{fill.}$) koja zapravo predstavlja krajnju RAB ostvarenu u preliminarnoj sezoni 2021/22 (n-1); ii) nove investicije kada su planirane i odobrene od strane Regulatora (INV_n); iii) dovoljan obrtni kapital za obavljanje delatnosti kompanije (WC_n); amortizaciju imovine realizovane u preliminarnoj sezoni 2021/22 (n-1) (DEP_{n-1}) i iv) otuđena sredstva (DIS_{n-1}).

RUE je kao stopu prinosa uzeo vrednost WACC (ponderisane prosečne cene kapitala). WACC (%) je zbir ponderisanog prosečnog troška kapitala i cene duga, a izračunava se prema formuli:

$$\mathbf{WACC = [(D/V) * k_d] + [(E/V) * k_e]}$$

gde je:

D/V -	Udeo duga u ukupnoj osnovici kapitala
E/V -	Udeo kapitala u ukupnoj osnovici kapitala
V -	Ukupna kapitalna baza, koja predstavlja sav kapital i dug
k_d -	Trošak duga
k_e -	Trošak kapitala

3 Određivanje dozvoljenih prihoda

Za utvrđivanje dozvoljenog prihoda GT Đakovica AD za sezonu 2022/2023, u skladu sa Pravilom o utvrđivanju cena toplotne energije, RUE je preuzeo sledeće korake:

- 1) Procena i utvrđivanje dozvoljenih troškova poslovanja;
- 2) Procena i utvrđivanje umanjenja vrednosti;
- 3) Određivanje dozvoljenog povraćaja na RAB (povraćaj na investicije), koji uključuje:
 - a) utvrđivanje RAB-a – procena i odobravanje imovine preduzeća, verifikacija i odobravanje planiranih investicija i obrtnih sredstava; i
 - b) izračunavanje dozvoljene stope prinosa (RoR)/ WACC;
- 4) Procena i određivanje dozvoljenih troškova za gubitke na mreži.

Prilikom utvrđivanja dozvoljenih prihoda, RUE je uzeo u obzir sledeće:

- Informacije koje je dostavila GT Đakovica u svojoj aplikaciji za tarife za grejnu sezonu 2022/2023 – podaci o očekivanim prihodima od prodaje toplotne energije i drugih povezanih usluga, ukupnim procenjenim troškovima, sredstvima i planiranim investicijama, predviđenoj proizvodnji i snabdevanju toplotom, kao i predviđenoj grejnoj površini;
- Informacije koje je RUE obezbedio iz regulatornih izveštaja prethodnih sezona/godina.

Imajući u vidu da su dostavljene informacije bitne za utvrđivanje dozvoljenih prihoda, one treba da budu pouzdane i stvarne. Uopšteno govoreći, u poslovnom predviđanju/planiranju treba primeniti pravi pristup praćen detaljnog procenom mnogih faktora koji utiču na poslovanje; npr. procena tržišta i predviđanje širenja baze kupaca, procena mogućnosti proizvodnje/snabdevanja i finansijskih mogućnosti kompanije. Naravno, tačna prognoza/planiranje treba da se zasniva na podacima koje je kompanija realizovala u prošlosti tokom određenog perioda.

Ovde treba napomenuti da je preliminarna primena tarifa GT Đakovica bila u određenoj meri potpuna, kao i u nekim podacima i informacijama sadržanim u aplikaciji, uočene su netačnosti, nepodudarnosti i nedoslednosti, koje su, uz neke izuzetke, poboljšane, razjašnjene i kompletirane nakon komentara RUE i zajedničkih sastanaka RUE-GT Đakovica.

U stvari, u vezi sa predviđenim informacijama (kao što je definisano u Dodatku 4 Pravila o određivanju cena toplotne energije), GT Đakovica je dostavila RUE-u izveštaje/tabele koje uključuju predviđene prihode i troškove, tehničke podatke i potrošače, operativna sredstva i predviđene investicije, za jednogodišnji period koji u potpunosti pokriva grejnu sezonu - period: 15.10.2022. - 14.10.2023. Dok je kao prateću dokumentaciju dostavio sledeće: i) Izveštaj revizora i finansijske izveštaje o stanju za 2021. godinu; ii) Spisak sredstava – detaljni podaci o osnovnim sredstvima gde je navedena početna vrednost nabavke ; iii) Planovi investicija u jednogodišnjem periodu koji obuhvataju sezonu 2022/23; iv) Planovi novih priključaka za sezonu 2022/2023, odnosno proširenja grejne površine potrošača.

RUE je uložio napore i angažovao dostupnu ekspertizu da napravi realniju procenu očekivanih informacija koje je dostavio GT Đakovica. Urađena je sveobuhvatna analiza i evaluacija prezentiranih informacija. S tim u vezi, treba napomenuti da je nedostatak istorijskih podataka za protekle sezone predstavlja dodatne poteškoće jer je nemoguće uporediti odnosne podatke iz prošlih sezona, kako bi se izvršilo ispravno određivanje (prognoza) dozvoljenih prihoda za sezonu 2022/2023.

1.

3.1 Procena i utvrđivanje dozvoljenih troškova poslovanja

Planovi operativnih troškova koje dostavlja GT Đakovica za jednogodišnji period koji pokriva celu grejnu sezonu 2022/2023, strukturisani su kao varijabilni i fiksni troškovi, čija je podela uglavnom u skladu sa odredbama Pravila o utvrđivanju cena toplotne energije, kao i napredne računovodstvene principe i kosovske računovodstvene standarde.

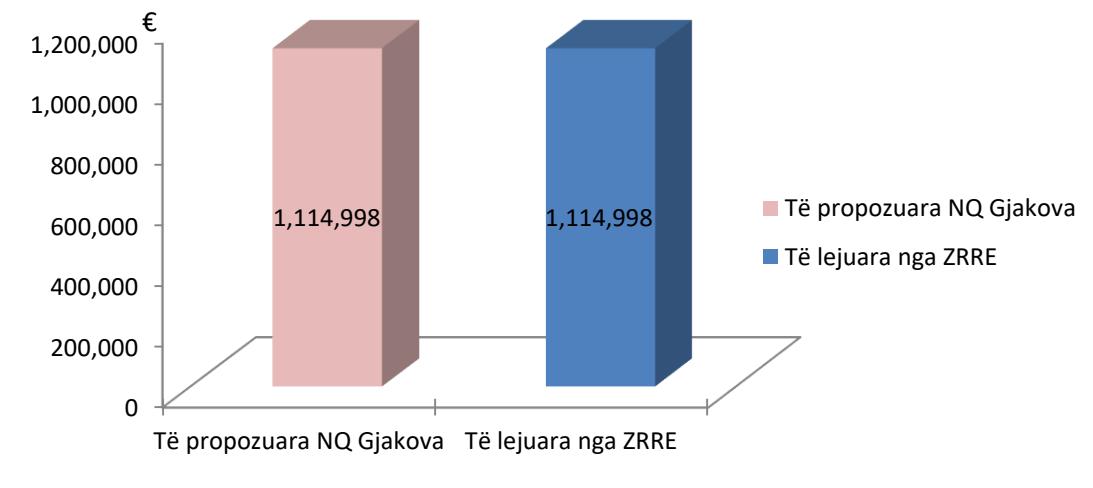
U ovom odeljku, predviđeni troškovi prikazani od GT Đakovica i dozvoljeni operativni troškovi koje je RUE odobrio biće prikazani na tabelarni način (Tabela 1). U nastavku tabele, dato je analitičko objašnjenje za svaku poziciju operativnih troškova.

Tabela 1 : Troškovi predstavljeni od strane GT Đakovica AD, i oni koje je dozvolio RUE (u €)

Kostot Operative Sezoni 2022/2023		Propozuar nga NQ Gjakova	Lejuar nga ZRRE
Alokimi për energji termike			
Kostot Variabile			
1	Lënda djegëse - prodhimi vetëm en. term. (HoB)	476,602	476,602
2	Lënda djegëse - Kogjenerimi (alokimi për en. term.)	413,285	413,285
3	Uji për rimbushjen e sistemit	13,721	13,721
4	Kemikaljet për trajtimin e ujit	601	601
5	Energjia elektrike (prodh. & Nënst. Distr.)	15,893	15,893
6	Kost. e personelit (puna direkte)	74,120	74,120
7	Taksa vjetore e licencave	1,467	1,467
8	Borxhi i keq i lejuar	19,402	19,402
9	Tjera variabile	0	0
10	Total kost. variabile	1,015,091	1,015,091
Kostot fikse			
11	Materialet, shërbimet	12,591	12,591
12	Riparimet e mirëmbajtja	376	376
13	Shpenzimet për administratë	9,939	9,939
14	Shpenzimet e personelit (te ndryshme nga puna direkte)	77,001	77,001
15	Kostot e shites dhe tjera administrative	0	0
16	Total kostot fikse	99,907	99,907
17	Totali i kostove operative	1,114,998	1,114,998
18	Kostot fikse	99,907	99,907
19	Kostot variabël	1,015,091	1,015,091

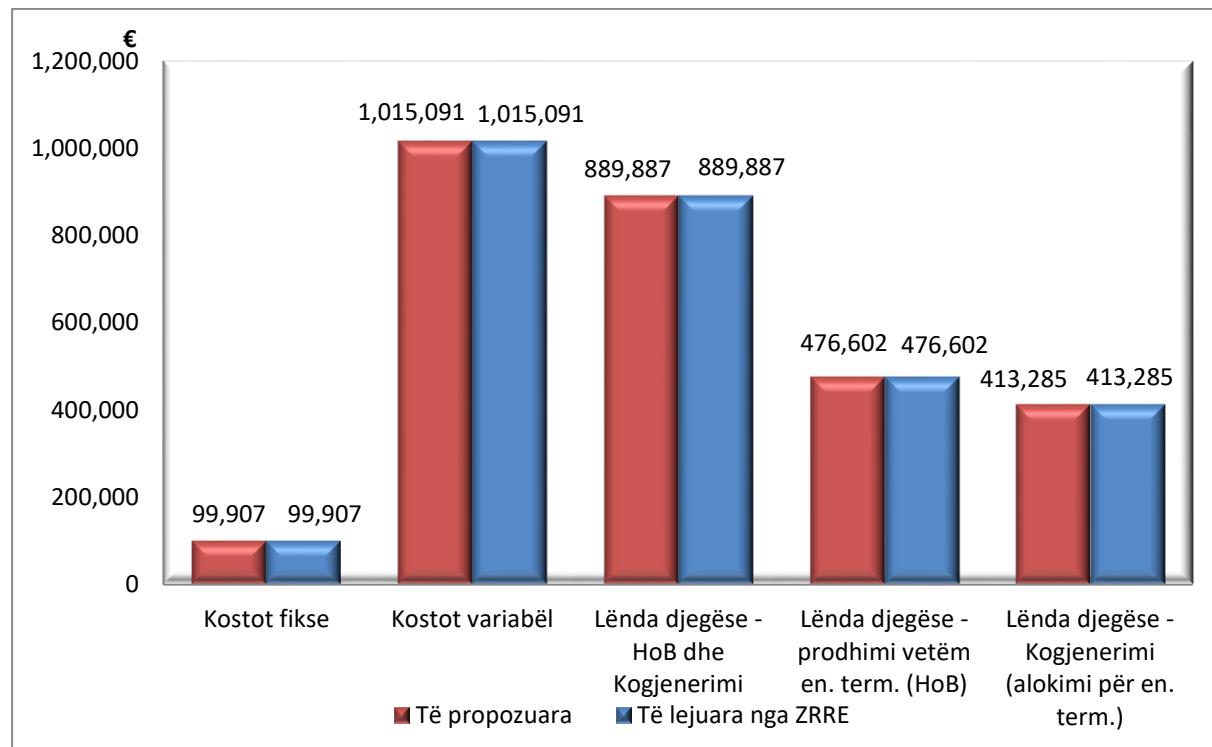

Troškovi poslovanja - sed.2022/23

Slika 2: Šematski prikaz operativnih troškova predloženih od strane GT Đakovica i dozvoljenih od strane RUE za grejnu sezonu 2022/2023

Detalji glavnih troškova su grafički prikazani u nastavku:

Analitičko objašnjenje

U nastavku su data detaljna objašnjenja i obrazloženja za utvrđivanje/dopuštanje za svaku grupu troškova, odnosno za glavne pozicije operativnih troškova.

Nova toplana sa biomasom, pored dva agregata (HoB kotlova) za proizvodnju samo toplotne energije (grejanje), ima i kogeneracionu jedinicu (CHP) toplotne i električne energije, čiji je početak planiran ove sezone. Iz tog razloga postoji potreba da se troškovi alociraju u troškove koji se odnose na toplotnu energiju (grejanje) i električnu energiju, kako bi se izbeglo bilo kakvo dvostruko prikazivanje troškova prilikom utvrđivanja dozvoljenih prihoda i tarifa za grejanje. Raspodela troškova kogeneracije izvršena je na osnovu Metodologije u Prilogu 7 Pravila o utvrđivanju cena toplotne energije, koja je uključivala raspodelu operativnih i kapitalnih troškova (sredstava); za ovo će na početku ukratko biti predstavljena metoda raspodele troškova.

● **Alokacija troškova kogeneracije**

Kao što je opisano u Aneksu 7, osnovni princip za alokaciju troškova kogeneracije je odnos između potrošnje goriva u kogeneracijskom postrojenju i unapred prepostavljene potrošnje goriva u 'alternativnim oblicima proizvodnje energije'. Pod 'alternativnim oblicima' se podrazumevaju tradicionalne tehnologije odvojene proizvodnje toplotne i električne energije sa istim kapacitetom i korišćenjem istog goriva.

Tako je prilikom obračuna odnosa (proporcija) planirane proizvodnje električne i toplotne energije u kogeneracijskoj jedinici uzeta efikasnost proizvodnje 'alternativnih oblika' kako je navedeno u prilogu 7 – efikasnost transformacije energije iz goriva u električnu energiju (0,4), odnosno toplotnu energiju (0,9).

Koristeći formule iz Priloga 7, izračunate su odgovarajuće procentualne proporcije: udeo potrošnje goriva za proizvodnju električne energije $F_E = 24,9\%$, i udeo potrošnje goriva za proizvodnju toplotne energije (grejanja) $F_H = 75,1\%$.

Ova proporcija je zatim korištena za podelu operativnih troškova (varijabilnih i fiksnih); Naime, pošto je predmet preispitivanja tarifa toplotna energija, onda se opšti operativni troškovi množe sa $F_H = 75,1\%$, što rezultira posebnim troškovima za toplotnu energiju (grejanje). Shodno tome, operativni troškovi u tabeli 1 i u objašnjenjima u nastavku prikazano je da su alocirani za toplotnu energiju (grejanje).

Približno isti pristup korišten je i za alokaciju sredstava u sredstva namenjena za toplotnu i električnu energiju u cilju obračuna kapitalnih troškova. Prvobitno su podeljena imovina koja sa tehnološkog aspekta pripada toplotnoj i električnoj energiji, te su izračunate odgovarajuće proporcije u odnosu na ukupnu imovinu; ove odgovarajuće proporcije su korišćene za alokaciju prateće/zajedničke imovine u imovini koja pripada toplotnoj i električnoj energiji. Detalji o alokaciji sredstava dati su u poglavljju 3.2

Varijabilni troškovi:

● **Cena goriva – biomasa (drvna sečka):**

- Cena biomase predložena od strane GT Đakovica u iznosu od 889,887 € zasniva se na procenjenom iznosu troškova biomase od 7,026 tona i nabavnoj ceni od 168,47 €/tona. Budući da procenjena količina biomase uključuje ukupan iznos za proizvodnju toplotne i električne energije, ovaj trošak je umanjen za koeficijent izdvajanja za toplotnu energiju (75,1%) koji je rezultirao predloženom vrednošću.
- Procena – Procenjena količina potrošnje goriva – biomase – izvodi se iz ukupnog energetskog bilansa (koji uključuje toplotnu i električnu energiju), dok je nabavna cena biomase

dokumentovana ugovorom o isporuci biomase. Koristeći gore opisanu metodologiju raspodele, RUE je još jednom izvršio preračun planirane količine goriva za toplotnu energiju, kako bi sačinio Bilans samo toplotne energije (grejanja), da bi precizirao determinante obračuna. Ovim preračunavanjem dobijena je količina biomase za toplotnu energiju samo u iznosu od 5.282,17 tona, što pomnoženo sa nabavnom cenom (168,47 €/tona) rezultira **troškom biomase od 889.887 €**, što je dozvoljeno za ovaj pregled tarifa.

- **Cena vode za (ponovno) punjenje sistema grejanja i hemikalija za tretman vode:**

- GT Đakovica je predložila trošak u iznosu od 13,721 €, za procenjeni iznos troškova vode za dopunjavanje distributivnog sistema (primarne mreže), kao i trošak za hemikalije za tretman vode u iznosu od 601 €.
- Procena - Uzimajući u obzir potrebnu potrošnju vode za uobičajeno dopunjavanje sistema, kao i uzimajući u obzir deo neto gubitaka zbog curenja vode, RUE ocenjuje da su prikazani troškovi razumni; shodno tome, RUE prihvata **predloženu cenu vode od 13,721 € i hemikalija** u iznosu od **601 €**.

- **Trošak električne energije**

- Za cenu električne energije, GT Đakovica je predložio ukupnu vrednost od 15,893€ - ovaj trošak uzima u obzir potrošnju električne energije u sistemskim postrojenjima i u jednom broju trafostanica (obično u starim zgradama kolektivnog stanovanja). Treba napomenuti da predložena vrednost troška električne energije predstavlja onaj deo potrošnje koji se ne može pokriti vlastitom proizvodnjom (iz CHP jedinice) i mora se preuzeti iz električne mreže.
- Procena - RUE ocenjuje da je obračun potrošnje električne energije i podela na deo koji je pokriven sopstvenom potrošnjom i deo koji se mora uzeti iz električne mreže, odnosno od snabdevača, zasnovan i realan; stoga prihvata prikazani trošak **električne energije** u iznosu od **15,893€**.

- **Troškovi osoblja („direktni rad“)**

- GT Đakovica je predstavila troškove osoblja - "direktni rad", u iznosu od 74,120€ (deo izdvojen za toplotnu energiju od iznosa od 98,674€), koji pokriva bruto plate i penzijski doprinos za 16 članova osoblja direktno angažovanih u proizvodnji i distribuciji.
- Procena – Za procenu troškova osoblja koje je prezentovala GT Đakovica, RUE se pozvao na Izveštaj revizora o finansijskim izveštajima za 2021. godinu. U ovim finansijskim izveštajima se primećuje da je ukupan iznos 'troškova osoblja' za godinu 2021. iznosi 201.185 € - bruto plate: 191.776 € i penzijski doprinosi koje plaća poslodavac: 9.409 €. Uzimajući u obzir troškove osoblja predstavljene za administrativno i rukovodeće osoblje, RUE procenjuje da troškovi osoblja predstavljeni od strane GT Đakovica odgovaraju iznosu 'troškova osoblja' u revidiranim finansijskim izveštajima za 2021. godinu. RUE stoga dozvoljava **troškove osoblja – 'Direktni rad'** u iznosu od **74,120€**.

- **Trošak loših dugova i godišnja naknada za licencu**

- GT Đakovica nije prikazala trošak loših dugova u regulatornom izveštaju 'B', ali je u izveštaju objašnjenja prikazala ovaj trošak u iznosu od 19,402€, dok je navela dozvoljenu stopu od 5%, ali nije precizirala iznos koji je korišćen za obračun. RUE je izračunao iznos od 388,040€, koji pomnožen sa 5% daje predloženu vrednost lošeg duga. GT Đakovica takođe nije predstavila troškove godišnje naknade za licenciranje.
- Procena - U skladu sa odredbama Pravila o cenama toplotne energije, trošak lošeg duga obračunava se kao razumni procenat prihoda preduzeća (tj. obračunska vrednost od prodaje toplotne energije ostvarene iz prethodne sezone). Ovaj 'razumni postotak' treba postaviti na način da podstakne preduzeće da poveća napore za povećanje nivoa naplate od potrošača, ali istovremeno i da uzme u obzir da se značajan iznos objektivno ne može naplatiti, pa će ostati kao dug koji se stvarno neće realizovati. Iz gore navedenog, RUE smatra da je nivo lošeg duga od 5% razuman, te stoga dozvoljava **trošak lošeg duga** u iznosu od **19,402€**.

Što se tiče poreza na licenciranje, treba napomenuti da se godišnji porez na licenciranje obračunava na osnovu pravila RUE za poreze, koje je za proizvodnju energije iz OIE definisano kao 10% neto proizvodnje. Na osnovu toga, RUE je obračunao **godišnju taksu na licenciranje** u iznosu od **1.467 €** - za iznos neto proizvodnje toplotne energije od 14.674 MWh.

Iz gore navedenog sledi da su **promenljivi troškovi** koje je prihvatio RUE postavljeni na **1,015,091€**.

Fiksni troškovi

- **Troškovi: popravke i održavanje:**
 - GT Đakovica je za troškove popravke i održavanja planirala minimalnu vrednost od 376€ - to je zbog činjenice da je toplana nova, novoizgrađena i u garantnom roku od izvođača.
 - Procena – Uzimajući u obzir gore navedeno obrazloženje, RUE prihvata **troškove popravke i održavanja** u iznosu od **376€**.
- **Cena: Materijali i usluge:**
 - Za ovu poziciju, GT Đakovica je predložila vrednost od 12,591€ za kupovinu raznih materijala za proizvodnju i distributivnu mrežu, kao i usluge goriva i servisiranja terenskih vozila;
 - Procena – S obzirom da se predložena vrednost odnosi na računovodstvene vrednosti troškova opisanih za protekle periode, RUE dozvoljava trošak '**Materijala i usluga**' u iznosu od **12,591€**.
- **Administrativni troškovi:**
 - GT Đakovica je predložio troškove administracije u iznosu od 9,939€, koji odražavaju uobičajene troškove za kancelarijski materijal, informacione tehnologije i komunikacije,

- Procena – RUE ocenjuje prikazani iznos kao razuman za pokrivanje troškova redovnih administrativnih usluga i prihvata predloženi trošak u iznosu **od 9,939€**.
- **Troškovi osoblja ('osim direktnog rada')**

- Za troškove osoblja u administraciji i drugih usluga podrške GT Đakovica, GT Đakovica je prikazala trošak u iznosu od 77,001€ (deo koji je izdvojen za toplotnu energiju od iznosa od 102,509€), koji pokriva bruto plate i penzijski doprinos za administraciju i rukovodno osoblje.
- Procena – Za procenu troškova osoblja koje je prezentovala GT Đakovica, RUE se pozvao na Izveštaj revizora o finansijskim izveštajima za 2021. godinu. U ovim finansijskim izveštajima se primećuje da je ukupan iznos 'troškova osoblja' za godinu 2021. iznosi 201.185 € - bruto plate: 191.776 € i penzijski doprinosi koje plaća poslodavac: 9.409 €. Uzimajući u obzir troškove "direktnog rada" osoblja koji su predstavljeni za osoblje direktno angažovano u proizvodnji i distribuciji, onda RUE procenjuje da trošak osoblja predstavljen od strane GT Đakovica odgovara iznosu "troškova osoblja" u revidiranim finansijskim izveštajima za 2021. godinu. RUE stoga dozvoljava **troškove osoblja - drugačijih od 'direktnog rada'** u iznosu od **77.001 €**.

Iz gore navedenog sledi da su **fiksni troškovi** prihvaćeni/dozvoljeni od strane RUE postavljeni na **99,907€**.

- Ukupni operativni troškovi dozvoljeni za sezonu 2022/2023

Operativni troškovi se sastoje od zbiru fiksnih i varijabilnih troškova, a izračunavaju se prema dole navedenoj formuli:

$$OC = \text{varijabilni troškovi} + \text{fiksni troškovi}$$

Iz formule se računaju:

Operativni troškovi u iznosu od **1,114,998€**

U slučajevima kada preduzeće prihvata subvencije za rad (kao što je nabavka goriva), tada se prema regulatornoj praksi vrednost subvencije oduzima od vrednosti operativnih troškova, iz razloga što se preduzeću ne naplaćuje trošak ili deo troškova koji je pokriven subvencijom.

Na osnovu budžetskih izdvajanja Ministarstva ekonomije za 2022. godinu, izdvajanja planiranih u Nacrtu zakona o budžetu za 2023. godinu, kao i obaveze Opštine Đakovica za dodatne subvencije u 2023. godini, RUE procenjuje da je iznos od subvencija za GT Đakovica za sezonu 2022/2023 650.000€; ovaj iznos se odbija od operativnih troškova, stoga **se Dozvoljeni operativni troškovi** izračunavaju na sledeći način:

$$OC DOPAK = 1.114.998 € - 650.000 € = 464.998 €$$

3.2 Određivanje regulisane baze sredstava (RAB)

Određivanje RAB-a je glavna komponenta za obračun godišnje amortizacije i dozvoljenog povraćaja na sredstva, što u stvari predstavlja dozvoljenu dobit od regulisane poslovne aktivnosti.

Regulisana baza sredstava - RAB, u skladu sa Prilogom 2. Pravila o utvrđivanju cena toplotne energije, izračunava se prema formuli:

$$RAB_n^{ex.} = RAB_{n-1}^{nit.} + INV_n + WC_n - DEP_{n-1} - DIS_{n-1}$$

gde:

$RAB_n^{ex.}$ – predstavlja sredstva planirana za sezonu 2022/23 ('n');

$RAB_{n-1}^{početku}$ – regulisana baza početnih sredstava, koja zapravo predstavlja konačni RAB ostvaren u preliminarnoj sezoni 2021/22 ('n-1');

INV_n – Nove investicije planirane i odobrene od strane regulatora za jednogodišnji period uključujući grejnu sezonu 2022/2023;

WC_n – Dovoljan obrtni kapital za obavljanje delatnosti preduzeća;

DEP_{n-1} – Amortizacija sredstava ostvarenih u preliminarnoj sezoni 2021/22 ('n-1'); I

DIS_{n-1} – Imovina otuđena u predsezoni 2021/2022 ('n-1').

S obzirom da se ove sezone proces revizije tarifa odvija nakon višegodišnjeg perioda, tokom kojeg je imovina GT Đakovica pretrpela vidljive promene u strukturi i novčanoj vrednosti, uglavnom zbog ulaganja u EU projekat Nova toplana i jedinica kogeneracije sa biomasom i u projekat SECO-a za sanaciju mreže i termo podstanica, onda se smatra da se RAB određuje po prvi put, te se stoga formula menja na sledeći način:

RAB = Neto knjigovodstvena vrednost postojećih sredstava (nakon akumulirane amortizacije) + INV (nove investicije) + WC (obrtni kapital) – DIS (otuđenja).

3.2.1 Utvrđivanje postojećih sredstava

Što se tiče postojeće imovine, prvo treba napomenuti da GT Đakovica s pravom nije prikazala stara sredstva - staru toplanu sa mazutom i distributivnu mrežu, iz sledećih razloga:

- Stara toplana sa mazutom, osim što je bila u lošem tehničkom stanju i skoro u potpunosti obezvredjena, ova toplana se trenutno ne koristi za proizvodnju toplotne energije, odnosno za pružanje usluge koja je predmet ovog pregleda tarifa; stoga ovo sredstvo ne može biti uključeno u regulisanu bazu sredstava (RAB).
- Takođe, veći deo distributivne mreže, uključujući i trafostanice, bio je u tehničkom stanju i gotovo u potpunosti obezvredjen, te je iz tog razloga izvršena sanacija (zamena novim cevovodima i opremom) u okviru SECO projekta.

Iz onoga što je gore rečeno, definicija postojećih sredstava će uključivati:

- a) Sredstva uložena u okviru EU projekta: Novi kotao i kogeneracijska jedinica sa biomasom; I
 - b) Sredstva uložena u okviru SECO projekta: Sanacija distributivne mreže i termo podstanica.
- a) Sredstva EU projekta: Nova jedinica za kogeneraciju kotla i biomase**

Za procenu ove imovine korišćeni su podaci/dokumentacija projekta, koje je takođe prezentovala GT Đakovica u izveštaju 'A' i dokumentu sa objašnjenjima. Ukupna imovina novog kotla i kogeneracijske jedinice procenjena je na 12,632,507€ (ref. tabela 3).

Zbog kogeneracijske jedinice, ukupna sredstva su takođe podvrgnuta odgovarajućoj podeli (alokaciji) na sredstva namenjena za toplotnu energiju (grejanje) i električnu energiju, gdje je korišten pristup sličan raspodeli operativnih troškova. Prema korišćenoj metodologiji, sredstva koja isključivo pripadaju toplotnoj energiji (kao što su kotlovi za proizvodnju samo toplotne energije - HoB), odnosno električnoj energiji (kao što su turbine, generatori) i zajednička i pomoćna imovina (kao što su grejanje i administrativna zgrada, sistem upravljanja gorivom, sistem za tretman vode, itd). Vrednosti i detalji obračuna u sledećoj tabeli:

Tab. 2: Obračun učešća određenih kategorija imovine

br.	Opis	Vrednost (€)	Učešće (u %)
1	Sredstva koja isključivo pripadaju toplotnoj energiji	2,225,774 €	47,02%
2	Sredstva koja isključivo pripadaju električnoj energiji	2,508,000 €	52,98%
3	UKUPNO	4,733,774 €	100%

Učešće izračunato u procentima za svaku kategoriju će služiti kao koeficijent raspodele zajedničkih / pratećih sredstava u odgovarajućim kategorijama – 47,02% za toplotnu energiju (grijanje), i 52,98% za električnu energiju.

Detalji o raspodeli u tabeli '3' ispod:

Tab. 3: Raspodela sredstava na sredstva koja pripadaju toplotnoj i električnoj energiji

Kategorija	Vlera totale [€]	Alokimi në [%]		Vlera e alokimit [€]	
		En. Termike	En. Elektrike	En. Termike	En. Elektrike
1. Asetet që i përkasin vetëm en. termike	2,225,774	100.00%	0.00%	2,225,774	0
Kaldajat (HoB) për prodhimin e en. termike 2x5.5 MW _{TH}	1,403,110	100.00%	0.00%	1,403,110	0
Segmenti tubac. Ng.e Re - kyqja në rrjetin e shpërndarës	742,664	100.00%	0.00%	742,664	0
Rrjeti ujësjellësit e kanalizimit	80,000	100.00%	0.00%	80,000	0
2. Asetet që i përkasin vetëm en. Elektrike	2,508,000	0.00%	100.00%	0	2,508,000
Turbina + Gjeneratori + tubacionet e qarku ujë-avull (CHP)	2,028,000	0.00%	100.00%	0	2,028,000
Transformatori	280,000	0.00%	100.00%	0	280,000
Linja përkrycie në rrjetin e shpërndarjes en. elektrike	200,000	0.00%	100.00%	0	200,000
3. Asetet e Përbashkëta / Mbështetëse	7,898,733	47.02%	52.98%	3,713,907	4,184,827
Ndërtesa e ngrrotores dhe njësisë kogjenerimit (CHP)	1,265,446	47.02%	52.98%	595,000	670,446
Ndërtesa administrative	269,675	47.02%	52.98%	126,799	142,877
Depoja e pjesëve rezervë dhe punëtoria	287,904	47.02%	52.98%	135,370	152,534
Kaldaja e njësisë së kogjenerimit (CHP)	2,579,445	47.02%	52.98%	1,212,830	1,366,615
Pompa qarkulluese	1,109,750	47.02%	52.98%	521,794	587,956
Pajisjet tjera të njësisë së kogjenerimit	165,295	47.02%	52.98%	77,720	87,575
Instalimet elektro-mekanike	411,090	47.02%	52.98%	193,290	217,800
Pajisjet kontrolluese	197,825	47.02%	52.98%	93,015	104,810
Sistemi i trajtimit të ujit	302,624	47.02%	52.98%	142,291	160,333
Sistemi ekspandues i mbajtjes së shtypjes	153,435	47.02%	52.98%	72,144	81,291
Sistemi i menaxhimit të lëndës djegëse (I.d.) dhe rivendosjes emergjent të furnizimit me energji elektrike	575,235	47.02%	52.98%	270,470	304,765
Sistemi i deponimit energjisë dhe makineritë bartëse të I.d.	571,010	47.02%	52.98%	268,483	302,527
Rrjeti i telekomunikimit	10,000	47.02%	52.98%	4,702	5,298
Total vlera e aseteve	12,632,507			5,939,681	6,692,827

Dakle, kao što se može videti iz tabele 3, vrednost sredstava namenjenih za toplotnu energiju (grejanje) je **5,939,681€**.

b) Sredstva SECO projekta: Sanacija distributivne mreže i termo podstanica

U okviru SECO projekta, ove godine su završeni radovi u dve glavne komponente:

- Rehabilitacija distributivne mreže u vrednosti od 2,172,164 €, što uključuje:
 - Sanacija severnog kraka, gde je izvršena kompletna obnova zamenom postojećih čeličnih cevi novim predizolovanim cevima - 9.700 m cevi predizolovano ukupno dimenzija od DN32 do DN300, kao i 360 predizolovanih ventila sa dimenzijama od DN40 do DN300
 - Sanacija južnog kraka mreže, gde su uglavnom vršene sanacije curenja vode u različitim segmentima ovog dela mreže; I
 - Ugradnja ventila za segmentaciju mreže i hidrauličnih balansnih uređaja za oba kraka mreže.
- Rehabilitacija termo podstanica u iznosu od 1.016.232€, koja je obuhvatila:
 - Rehabilitacija 342 postojeće trafostanice – 226 trafostanica uglavnom u individualnim kućama i 116 trafostanica u kolektivnim stambenim zgradama i poslovnim objektima i raznim institucijama; I
 - Instalacija 9 novih trafostanica u javnim zgradama.

Detalji ove dve komponente sa njihovim odgovarajućim vrednostima prikazani su u sledećoj tabeli:

Tab. 4: Sredstva u okviru SECO projekta

Projekti SECO-s: Rehabilitimi i Rrjetit dhe Nënstacioneve Termike		
Komponenta: Rehabilitimi i Rrjetit të shpërndarjes	Nr. NST	Vlera [€]
Punimet preliminare dhe pëgatitore - demolimi i 3,110 m kanale dhe 66 shahta të betonit		140,155
Furnizimi i gypave dhe pajisjeve përcjellëse - 9,700 m gyp DN32-DN300 dhe 360 valvula DN40-DN300		1,188,348
Punimet në instalimin e gypave dhe pajisjeve përcjellëse		444,407
Punimet ndërtimore		384,547
Pjesët rezervë		14,707
Nëntotal		2,172,164
Komponenta: Rehabilitimi i Nënstacioneve Termike	Nr. NST	Vlera [€]
Reabilitimi i pjesës primare me matësa të energjisë termike dhe rregulatorë të rrjedhjes	226	180,670
Reabilitimi i pjesës primare me matësa të energjisë termike dhe rregulatorë të presionit, temepaturës dhe rrjedhjes	99	493,949
Reabilitimi i pjesës primare me matësa të energjisë termike dhe rregulatorë të presionit, temepaturës dhe rrjedhjes, plus shkëmbyesit e nxehësisë	26	341,613
Nëntotal	351	1,016,232
Total		3,188,396

Treba napomenuti da ova sredstva po alokaciji pripadaju isključivo toplotnoj energiji, odnosno 100% su raspoređena na termoenergetska sredstva (grejanje).

Sažetak postojećih sredstava

Postojeća sredstva namenjena za toplotnu energiju čine sredstva uložena kroz dva projekta, u ukupnoj vrednosti:

- Imovina projekta EU: Nova jedinica za kogeneraciju kotla i biomase: 5,939,681 €	
- Sredstva SECO projekta: Rehabilitacija mreže i termo podstanica: 3.188.396 €	
- Ukupna postojeća sredstva:	
9,128,077 €	

Način finansiranja:

Sva postojeća sredstva su donacija finansirana kroz EU i SECO projekte.

3.2.2 Određivanje novih dozvoljenih ulaganja

U Novim investicijama planiranim za period razmatranja tarifa: oktobar 2022. – oktobar 2023. godine, predstavljen je samo jedan projekat: Renoviranje SCADA sistema u iznosu od 192.000 € kao donacija u okviru SECO projekta.

Postojeći SCADA sistem pokriva samo rad toplane ne uzimajući u obzir potražnju potrošača, a samim tim i performanse distributivne mreže. Stoga je potrebno proširiti i obnoviti SCADA sistem toplane na mrežu i podstanice. Obnova SCADA sistema koji će uključiti distributivnu mrežu i termo podstanice će osigurati optimalno korištenje sistema centralnog grejanja.

Obnova SCADA sistema uključuje:

- relevantni SCADA 'hardver' i 'softver';
- Oprema za hidrauličku mrežu za distribucijski sustav uključujući softver za obračun hidrauličke mreže; I
- Plaćanje licenci, GSM paketa itd.

Ovaj projekat je predstavljen u Razvojnog planu sistema GT Đakovica, koji je odobren od strane RUE. Takođe treba napomenuti da je obnova SCADA sistema koji uključuje distributivnu mrežu i termo podstanice važna za optimizaciju sistema centralnog grejanja u celini, povezujući podatke potrošača (potražnja za toplinom i kapacitetom) sa podacima iz hidrauličkih performansi distributivne mreže.

Pozivajući se na ove detalje projekta, RUE prihvata ovaj projekat pod **Novim investicijama** za period razmatranja tarifa, u prikazanoj vrednosti od **192,000€**.

2.

3.2.3 Utvrđivanje obrtnog kapitala

Prema relevantnim odredbama Pravilnika o cenama toplotne energije - Dodatak 2, obrtna sredstva se obično određuju tako da dozvoljavaju obrtna sredstva za period ne duži od mesec dana, odnosno vrednost prosečnog mesečnog prihoda. Shodno tome, RUE utvrđuje odnos 1/12 u prihodima od prodaje grejanja ostvarenih u prošloj sezoni 2021/2022 – 388.040€ i dozvoljava **obrtina** sredstva u iznosu **od 32.337€**.

3.2.4 Otuđenja

Otuđenje se odnosi na imovinu koju je regulisano preduzeće izuzelo iz upotrebe – sredstva koja su oštećena do te mere da se ne mogu popraviti i ponovo koristiti, sredstva koja su eventualno prodata/pozajmljena (kada je ocenjena kao neupotrebljiva), itd.; Prema formuli dатој на почетку poglavlja 3.2, vrijednost otuđene imovine je odbitna (oduzima se). Kao što je naglašeno na početku ovog poglavlja, GT Đakovica nije prikazala, kao postojeću imovinu, staru imovinu - staru toplanu sa mazutom i distributivnu mrežu, stoga otuđenja nisu uzeta u obzir u ovom pregledu tarifa.

Sažetak RAB definicije i RAB_{str}

Sledeća tabela sažima sastavne komponente i odgovarajuće vrednosti prilagođene baze sredstava (RAB) i prilagođene samofinansirajuće baze sredstava (RAB_f).

Tabela 5 : RAB i njegove komponente - GT Đakovica, grejna sezona 2022/2023

Regulisana baza imovine (RAB) - NQ GJAKOVA Grejna sezona 2022-2023		Dozvoljeno od strane RUE [€]
3.2.1	Neto vrednost postojeće imovine	9,128,077
3.2.2	Nove investicije (INV _n)	192.000
3.2.3	Obrtni kapital (WC _n)	32,337
	Regulisana baza sredstava (RAB)	9,352,414

Što se tiče regulisane baze samofinansirajućih sredstava (RAB_f) , treba napomenuti da vrede iste formulacije kao i za opšti RAB, ali ovde se uzimaju vrednosti samofinansirajućih sredstava/investicija; detalji u tabeli ispod:

Tabela 6: RAB_f i njegove komponente - GT Đakovica grejna sezona 2022/2023

Samofinansirajuća regulisana baza imovine (RAB _f) - NQ GJAKOVA Grejna sezona 2022-2023		Dozvoljeno od strane RUE [€]
3.2.1	Neto vrednost postojeće imovine - samofinansirajuće	0
3.2.2	Nove investicije (samofinansirajuće - bez donacija) (INV _{fn})	0
3.2.3	Obrtni kapital (WC _n)	32,337
	Samofinansirajuća regulisana baza sredstava (RABf)	32,337

3.

3.3 Procena i utvrđivanje godišnje amortizacije za sezonu 2022/2023.

Određivanje godišnje amortizacije za sezonu 2022/23 ('n') zasniva se na vrednosti ukupnog RAB-a definisanom u tabeli '5' (poglavlje '3.2') i ponderisanom proseku stope amortizacije.

Da bi se odredio ponderisani prosek stope amortizacije, bilo je potrebno kategorisati sredstva prema karakteristikama imovine koje odgovaraju odgovarajućim stopama amortizacije; ova kategorizacija je detaljno prikazana u tabeli '7' ispod:

Tab. 7: Detalji kategorizacije imovine za odražavanje stope amortizacije

Kategorizimi i Aseteve të NQ Gjakova - sezoni 2022/2023				
Kategorija e aseteve	Përshkrimi	Vlera totale [€]	Alokimi En. Termike [€]	Alokimi En. Elektrike [€]
Asetet e Projektit EU: Ngrohtoja e re dhe njësia e kogjenerimit me biomasë				
Ndërtesat	Ndërtesa e ngrohtores dhe njësisë kogjenerimit (CHP)	1,265,446	595,000	670,446
	Ndërtesa administrative	269,675	126,799	142,877
	Depoja e pjesëve rezervë dhe punëtoria	287,904	135,370	152,534
Total Ndërtesat		1,823,025	857,169	965,857
Stabilimentet, pajisjet dhe instalimet elektro-mekanike	Kaldajat (HoB) për prodhimin e en. termike 2x5.5 MWTH	1,403,110	1,403,110	0
	Kaldaja e njësisë së kogjenerimit (CHP)	2,579,445	1,212,830	1,366,615
	Turbina + Gjeneratori + tubacionet e qarkut ujë-avull (CHP)	2,028,000	0	2,028,000
	Transformatori	280,000	0	280,000
	Pompa qarkulluese	1,109,750	521,794	587,956
	Pajisjet tjera të njësisë së kogjenerimit	165,295	77,720	87,575
	Instalimet elektro-mekanike	411,090	193,290	217,800
	Sistemi i trajtimit të ujët	302,624	142,291	160,333
	Sistemi ekspandues i mbajtjes së shtypjes	153,435	72,144	81,291
	Sistemi i menaxhimit të lëndës djegëse (l.d.) dhe rivendosjes emergjent të furnizimit me energji elektrike	575,235	270,470	304,765
	Sistemi i deponimit energjisë dhe makineritë bartëse të l.d.	571,010	268,483	302,527
Total Stabilimentet, pajisjet dhe instalimet elektro-mekanike		9,578,994	4,162,132	5,416,862
Rrjetet	Segmenti tubac. Ng.e Re - kyqjanë rrjetin e shpërnd.	742,664	742,664	0
	Linja për kyçje në rrjetin e shpërndarjes en. elektrike	200,000	0	200,000
	Rrjeti ujësjellësit e kanalizimit	80,000	80,000	0
Total Rrjetet		1,022,664	822,664	200,000
Pajisjet TI, sist.	Pajisjet TI dhe Sistemet kontrolluese	197,825	93,015	104,810
Kontr. Dhe Inv. zyrës	Rrjeti i telekomunikimit dhe pajisjet përkatëse	10,000	4,702	5,298
Total pajisjet IT e sistemet kontrolluese		207,825	97,717	110,108
Total asetet e Proj. EU-së - Ngroht. e re dhe njësia e kogjen. me biomasë		12,632,508	5,939,682	6,692,827
Asetet e Projektit SECO-s - Rehabilitimi i rrjetit dhe nën stacioneve				
Rrjeti	Tubacionet, fitingjet, valvulat dhe pajisjet përkatëse	2,172,164	2,172,164	0
Pajisjet	Pajisjet e nënstacioneve	1,016,232	1,016,232	0
Total Asetet e Projektit SECO-s - Rehabilitimi i rrjetit dhe nën stacioneve		3,188,396	3,188,396	0
Total Asetet Ekzistuese të NQ Gjakova		15,820,904	9,128,078	6,692,827
Investimet e reja të planifikuara				
Pajis.TI & Sis. Kontr.	Rinovimi i sistemit SCAD për të përfshirë rrj. e shp. dhe nënst.	192,000	192,000	0
Total Investimet e reja - pajisje TI dhe sisteme. kontrolluese		192,000	192,000	0
Total Asetet Ekzistuese dhe Investimet e Reja		16,012,904	9,320,078	6,692,827

Tabela 8 sumira kategorizaciju RAB-a prema kategorijama sredstava, odgovarajućem životnom veku ili stopi amortizacije za svaku kategoriju imovine, kao i ponderisanoj prosečnoj stopi amortizacije.

Tab. 8: Sažetak kategorizacije sredstava sa odgovarajućim stopama amortizacije

Kategoritë e Aseteve	Vlera [€]	Jetëgjatësia (vite)	Norma e Zhvlerësimit [%]
Ndërtesat	857,169	40	2.50%
Stabilimentet, pajisjet dhe instalimet elektro-mekanike	5,178,364	25	4.00%
Rrjetet - tubacionet, fitingjet dhe pajisjet përbërëse	2,994,828	35	2.86%
Pajisjet TI, Sistemet kontrolluese, dhe invent. imët i zyrës	289,717	5	20.00%
Total Asetet (RAB-Kap. Pun.) Mes. e Pond. Normës Zhvlerësimit	9,320,078		3.99%

Kao što se može videti iz gornje tabele, prosečna ponderisana stopa amortizacije (NZH_{MP}) obračunava se na 3,99%. Na osnovu ukupne vrednosti (RAB minus obrtna sredstva) i ponderisane prosečne stope amortizacije, godišnja dozvoljena amortizacija se izračunava na sledeći način:

$$\text{Dozvoljena godišnja amortizacija (DEP_n)} = (\text{Ukupni RAB} - \text{WC}_n) * NZH_{MP} = 9.320.078 € * 3.99 \% = 372.074 €$$

3.4 Određivanje dozvoljenog prinosa na RAB (dozvoljeni profit)

Kao što je ranije pomenuto, obračun/određivanje dozvoljenog prinosa se izračunava na osnovu regulisane osnove samofinansirajućih sredstava RAB_f) i stope povrata (RoR), tako da uključuje sledeće dve komponente:

- Utvrđivanje (postavljanje) regulisane osnove samofinansirajućih sredstava (RAB_f); I
- Izračun dozvoljene stope povrata (RoR), definisane u WACC vrednosti.

Prva komponenta - RAB_f izračunata je u poglavlju 3.2 - tabela '6', dok je obračun druge komponente - RoR definisan u sledećem poglavlju:

4.

3.4.1 Izračun dozvoljene stope prinosa (RoR).

Cilj razumne stope povraćaja (RoR) na regulisani bazu sredstava (RAB) je da garantuje kompanijama centralnog grejanja profit koji omogućava nastavak ulaganja u sredstva, tako da ih mogu obnoviti i proširiti.

Razumnim RoR se smatra stopa "ponderisane prosečne cene kapitala" (WACC), koja se izračunava na osnovu komponenti kapitalne baze, uzimajući u obzir pondere zbir ovih komponenti kapitala. Drugim rečima, WACC je zbir ponderisanog prosečnog troška kapitala i cene duga.

Za trošak kapitala, RUE sledi međunarodno priznatu metodologiju pod nazivom „Model određivanja cene kapitala kapitala“ (CAPM). CAPM izražava očekivani trošak kapitala kao bezrizična stopa (r_f) plus premija za rizik kapitala (ERP). ERP možemo definisati kao razliku između rizika tržišta akcija – tj. očekivani povrat sa dobro razvijenog tržišta – i stopu povrata bez rizika, koja je izražena formulom predstavljenom u nastavku:

$$ERP = (r_m - r_f)$$

ERP stopa zavisi od rizika ulaganja na tržištu određene zemlje.

Vrednost WACC pre oporezivanja može se izračunati prema sledećoj formuli:

$$WACC_{\text{pre oporezivanja}} = [(D/V)*k_d] + [(E/V)*k_e]$$

gde je:

D/V Odnos duga prema ukupnoj kapitalnoj osnovi (u procentima)

E/V Odnos kapitala i ukupne kapitalne baze (u postocima)

V Ukupna kapitalna baza, koja je zbir kapitala i duga

k_d Trošak duga

k_e Trošak kapitala

Trošak duga (k_d) je ugovorna obaveza i kamatna stopa koju kompanija plaća na tekuće kredite.

Trošak kapitala (k_e) se izračunava na sledeći način:

$$k_e = r_f + \beta_e * (r_m - r_f)$$

gde je:

r_f Stopa bez rizika izvedena iz procena povrata na državne obveznice

β_e "Beta": mera rizika za dotičnu kompaniju

$(r_m - r_f)$ Premija rizika na tržištu kapitala minus nerizična stopa povrata

„Premija rizika“ je definisana kao „beta“ i očekivana premija rizika tržišta, koju investitori traže od tržišta u celini. „Beta“ faktor meri nepredvidivost prinosa kompanije u odnosu na tržište roba (berza) u celini.

U nastavku procenjujemo/izračunavamo cenu duga i cenu kapitala za kompanije centralnog grejanja na Kosovu, da bismo došli do WACC pre oporezivanja.

Trošak duga

Za ovu grejnu sezonu i naredne sezone, RUE je odlučio da odnos D/V bude 60/100 (60% duga i 40% kapitala). Ovaj odnos od 60% treba koristiti u komercijalnim procenama/obračunima WACC pre oporezivanja za grejnu sezonu 2022/2023, kao i za naredne sezone, osim ako se ne primete značajne promene.

Trošak duga (k_d) predstavljen je kao funkcija bezrizične stope koja obično odražava trenutne i projektovane stope državnih obveznica i premiju rizika duga koja uzima u obzir prosečne stope investicionih zajmova.

$$k_d = 8,79 \%$$

Trošak kapitala

Trošak kapitala predstavljen je formulom u nastavku:

$$k_e = r_f + \beta_e * (r_m - r_f)$$

gde je:

$(r_m - r_f) = ERP$ – Premija za rizik kapitala

Trenutno se stopa bez rizika ("Risk Free Rate - r_f), zasnovana na lokalnim i međunarodnim finansijskim kretanjima državnih obveznica (trezorskih obveznica), procenjuje u rasponu od 1,1 do 3,0%. Donja granica predstavlja nivo kamate na kosovske dugoročne trezorske obveznice, dok gornja granica predstavlja 10-godišnju prosečnu kamatu na mađarske trezorske obveznice – što predstavlja najrizičnijeg izdavaoca dugoročnih dugova kojima se trguje među regionalnim komparatorima. Na osnovu ovoga RUE postavlja **stopu bez rizika na 2,3%**.

Nedavne odluke regulatornih organa procenjuju premiju rizika u kapitalu u rasponu od 3,5 do 5%. Pošto je GT Đakovica javno preduzeće, smatra se da je rizik u kapitalu minimalan i stoga se prepostavlja da je **ERP vrednost jednaka 4,5%**.

Prosečna beta sredstava za električne mreže u EU i integrisana komunalna preduzeća je 0,42 u poređenju sa 0,54 - 0,63 za preduzeća samo za proizvodnju i snabdevanje u EU i SAD. Budući da je industrija centralnog grejanja na Kosovu mala, čini se razumnim pretpostaviti da će rast tražnje – koji je glavni faktor rasta prihoda – biti nepredvidiviji od rasta BDP-a – koji je glavni faktor za rast robnog i berzanskog tržišta - nego u velikim i razvijenim zemljama. Dodavanje jednog velikog potrošača u centralno grejanje znači povećanje tražnje za centralnim grejanjem u odnosu na raniju tražnju, dok uticaj na BDP može biti mnogo manji. Kako bismo uzeli u obzir nepredvidiviju prirodu prihoda kompanija centralnog grejanja u odnosu na rast BDP-a, procenjujemo da je trošak kapitala veći od proseka koji su postavili regulatori EU i smatramo da razumna " β_e " za kompanije centralnog grejanja na Kosovu bude $\beta_e = 1$.

Trošak kapitala nakon oporezivanja je sledeći:

$$k_{e \text{ post tax}} = 2,3\% + (1 * 4,5\%) = 6,80\%$$

Trošak kapitala pre oporezivanja nalazi se množenjem najvećeg rezultata troška kapitala nakon oporezivanja odnosom koji uzima u obzir porez ("tax wedge") kako sledi:

$$\text{'Tax wedge'} = 1/(1-t)$$

gde je:

t Stopa poreza na dobit preduzeća

Porez na dobit (t) na Kosovu je 10% i odnos koji uzima u obzir porez ("tax wedge") je:

$$1/(1-0,10) = 1,11$$

Trošak kapitala pre oporezivanja je:

$$k_{e \text{ pre-tax}} = 6,80\% * 1,11 = 7,55\%$$

Kao rezultat gornjih obračuna, WACC pre oporezivanja se izračunava - zaokružen na dve decimale - na sledeći način:

$$\text{WACC}_{\text{pre-tax}} = [8,79\% * 0,6] + [7,55\% * 0,4] = 8,30\%$$

Obračun dozvoljenog povrata u RABf za GT Đakovica

Na osnovu $\text{WACC}_{\text{pre-tax}}$ izračunatog na 8,30% u 3.4.1, izračunava se dozvoljeni povrat ili dozvoljena dobit za GT Đakovica, prema formuli ispod:

$$\text{RET} = \text{RoR} \times \text{RAB}_{\text{str}}$$

Dakle dozvoljeni povrat u RAB_f je jednak $\text{€}32,337 * 8,30\% = \text{€} 2,683$.

Tabela 9 : Dozvoljeni povrat (dozvoljeni profit) u RAB_f za grejnu sezonu 2022/2023

Dozvoljeni povrat u RAB_f	
------------------------------------	--

za GT ĐAKOVICA		Dozvoljeno od strane RUE [€]
RABf	Regulisana osnovna sredstva - samofinansirajuća	32,337
RoR	Stopa povrata na vrednost WACC	8,30%
	Dozvoljeni povrat u RABf	2,683

5.

3.5 Određivanje troškova mrežnih gubitaka

Dozvoljeni trošak gubitaka u mreži služi za pokrivanje troškova kompanije zbog gubitaka toplotne energije u distributivnoj mreži. U skladu sa Dodatkom 1 Pravila o određivanju cena toplotne energije, ovaj trošak se izračunava kao količnik između kvantitativnih gubitaka mreže i proizvodnje toplotne energije koja ulazi u mrežu (procentualni nivo ukupnih gubitaka u mreži), zatim pomnožen sa varijabilnim režijskim troškovima proizvodnje.

Iz gore navedenog, na osnovu podataka koje je prezentovala GT Đakovica i na osnovu sopstvenih procena, RUE je izradio Termoenergetski bilans GT Đakovica za sezonom 2022/2023, kroz koji je utvrdio kvantitativne gubitke u mreži od **2,935 MWh**. Izraženo u procentima, ukupni nivo gubitaka mreže je 20%. Takođe, iz Termoenergetskog bilansa izvedena je količina neto proizvodnje (generisanja) toplotne energije od 14.674 MWh.

Na osnovu viših vrednosti i varijabilnih operativnih troškova (1.015.091€), **obračunava se trošak gubitaka u mreži u iznosu od 203.018€**.

3.6 Adaptacija (prilagođavanje)

Adaptacija (prilagođavanje) služi za ispravljanje eventualnih razlika između planova pregleda tarifa za period (sezonom) 'n-1' i realizacije koje su se stvarno dogodile u tom periodu (sezoni) i te promene su uključene (ispravljene) u sledećem pregledu.

Budući da se u ovoj sezoni proces pregleda tarifa odvija nakon višegodišnjeg perioda, odnosno pregled tarifa u ovoj sezoni se smatra osnovnim pregledom, onda se za ovaj pregled adaptacija (prilagođavanje) neće primenjivati. Obično za buduće preglede prilagođavanje će biti određeno i biće sastavni deo dozvoljenog prihoda.

3.7 Obračun maksimalnih dozvoljenih prihoda - sažetak

Ukupni dozvoljeni prihodi izračunavaju se prema formuli:

$$\text{MAR} = \text{OC} + \text{DEP} + \text{RTN} + \text{LOS} +/\text{- ADJ}$$

Pre svega, treba napomenuti da se u obračunu maksimalnih dozvoljenih prihoda uzimaju operativni troškovi, koji se odbijaju za dozvoljeni trošak gubitaka, a takođe ako postoje subvencije za operativne troškove, tada se oduzima i vrednost subvencije (tzv. dozvoljeni neto operativni troškovi u iznosu od **261.980 €**).

Prema tome , koristeći gornju formulu, MAR vrednost iznosi **839,754 €** kao što je detaljno prikazano u Tabeli 6.

Tabela 10: Dozvoljeni prihodi za grejnu sezonu GT Đakovica 2022/2023

Dozvoljeni prihodi GT Đakovica za sezonu 2022/2023		Dozvoljeno od strane RUE [€]
OC	Dozvoljeni operativni troškovi (neto)	261,980
SoC	Godišnja amortizacija	372,074
RTN	Povrat dozvoljen u RAB _f	2,683
LOS	Dozvoljeni troškovi gubitaka	203,018
ADJ	Usklađivanje – razlika između dopuštanja i realizacije	N / A
uto.	Maksimalni dozvoljeni prihodi	839,755

Kako bi bila kompatibilna sa tarifnom strukturom, koja predviđa podjelu na komponentu za toplotni kapacitet (fiksna komponenta) i komponentu količine toplotne energije, podela MAR-a na fiksni i varijabilni deo za grejnu sezonu 2022/2023 je kako sledi:

Fiksni deo maksimalnih dozvoljenih prihoda (MAR_F) **83,976 € ; I**

Varijabilni deo dozvoljenih prihoda (MAR_V) **755,779 €.**

4 Bilans toplotne energije

Bilans toplotne energije je veoma važna komponenta u pregledu tarifa jer određuje projekcije proizvodnje/kupovine toplotne energije, gubitaka u mreži i konačno snabdevanje potrošača. Iz tog razloga, projekcije u bilansu su uticajne na planiranje odnosnih troškova, a samim tim i na utvrđivanje dozvoljenih prihoda i naknada.

U nastavku, u tabelarnom i grafičkom obliku, predstavljene su komponente toplotnog bilansa za GT Đakovica za pregled tarifa za sezonu 2022/2023.

Tabela 11: Sažetak bilansa toplotne energije

Bilanci i Energjise Termike - NQ Gjakova sez. 2022/2023		
Bruto Prodhimi i En. Term. në 2 njësitë HoB	MWh	7,890
Bruto Prodhimi i En. Term. në CHP	MWh	6,844
Total Bruto Prodhimi i En. Term.	MWh	14,734
Konsumi vetanak	MWh	60
Neto Prodhimi i En. Term. (Hyrja në Rrj. E Shpërndarjes)	MWh	14,674
Humbjet sasiore në Rrjetin e Shpërndarjes	MWh	2,935
Humbjet në përqindje në Rrjetin e Shpërndarjes	%	20.00%
Furnizimi / Konsumi i En. Term.	MWh	11,739